

รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า

A Model of Basic Education School Board Committees in Schools under Bangkok Metropolitan Administration in The Next Decade

อัญชลี สาริกานนท์

Unchalee Sarikanonth

ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Department of Educational Administration, Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nongsarikanonth@gmail.com

Received November 18, 2022; Revised March 25, 2023; Accepted May 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ใช้เทคนิคเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ฐานนิยม มัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านคุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ด้านปัจจัยเกื้อหนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร; ทศวรรษหน้า

Abstract

The purpose of this study was to find out a model of basic education school board committees in schools under Bangkok Metropolitan Administration in the next decade which applied Ethnographic Delphi Future Research to be the instrument for data collecting. There were an unstructured interview and a questionnaire by using 19 experts. Techniques for selecting experts were the purposive sampling according to the specified criteria. The statistical treatment used mode, median and interquartile range;

The results of this research found that a model of basic education school board committees in schools under Bangkok Metropolitan Administration composed of 4 dimensions. 1) In terms of the basic education school board committees' structure 2) Qualifications of the basic education school board committees must have sacrifice volunteer 3) Roles and duties of the basic education school board committees must be a person with an educational vision 4) Supporting factors for the basic education school board committees

Keywords: Model of Basic Education School Board Committees; Schools under Bangkok Metropolitan Administration; The Next Decade

บทนำ

โลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็น VUCA WORLD คือ (V-Volatility) ซึ่งหมายถึงโลกที่มีความผันผวนสูง เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงและรวดเร็วจนไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ (U-Uncertainty) สภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูงคาดการณ์ได้ยาก ขาดความชัดเจนจนไม่สามารถที่จะหาข้อมูลที่ชัดเจนมายืนยันสถานการณ์นั้น ๆ ได้ รวมถึงความสลับซับซ้อน (C-Complexity) ที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ มีปัจจัยมากมายที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจ และความคลุมเครือ (A-Ambiguity) ที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ ปรากฏการณ์นี้จึงทำให้แต่ละประเทศต้องปรับตัวปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการพัฒนาตามบริบทของแต่ละประเทศ ทำให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาประเทศให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และประเทศไทยจึงต้องพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565: 5-6) ซึ่งการบริหารการศึกษาของไทยได้กำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอีกองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา ถึงแม้ว่าสถานศึกษาทุกแห่งจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ตาม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด รวมทั้งยังมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานหลายอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนในเรื่องบทบาท หน้าที่ของตนเองว่าจะทำอะไร อย่างไร และทำเพื่ออะไร บุคลากรองค์คณะบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความหลากหลายของพื้นฐานความรู้ในวิธีการทำงานทักษะและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับและนโยบายในการบริหารราชการครอบคลุมภารกิจด้านการปกครองและการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร, 2561) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคตและปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทราบรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า

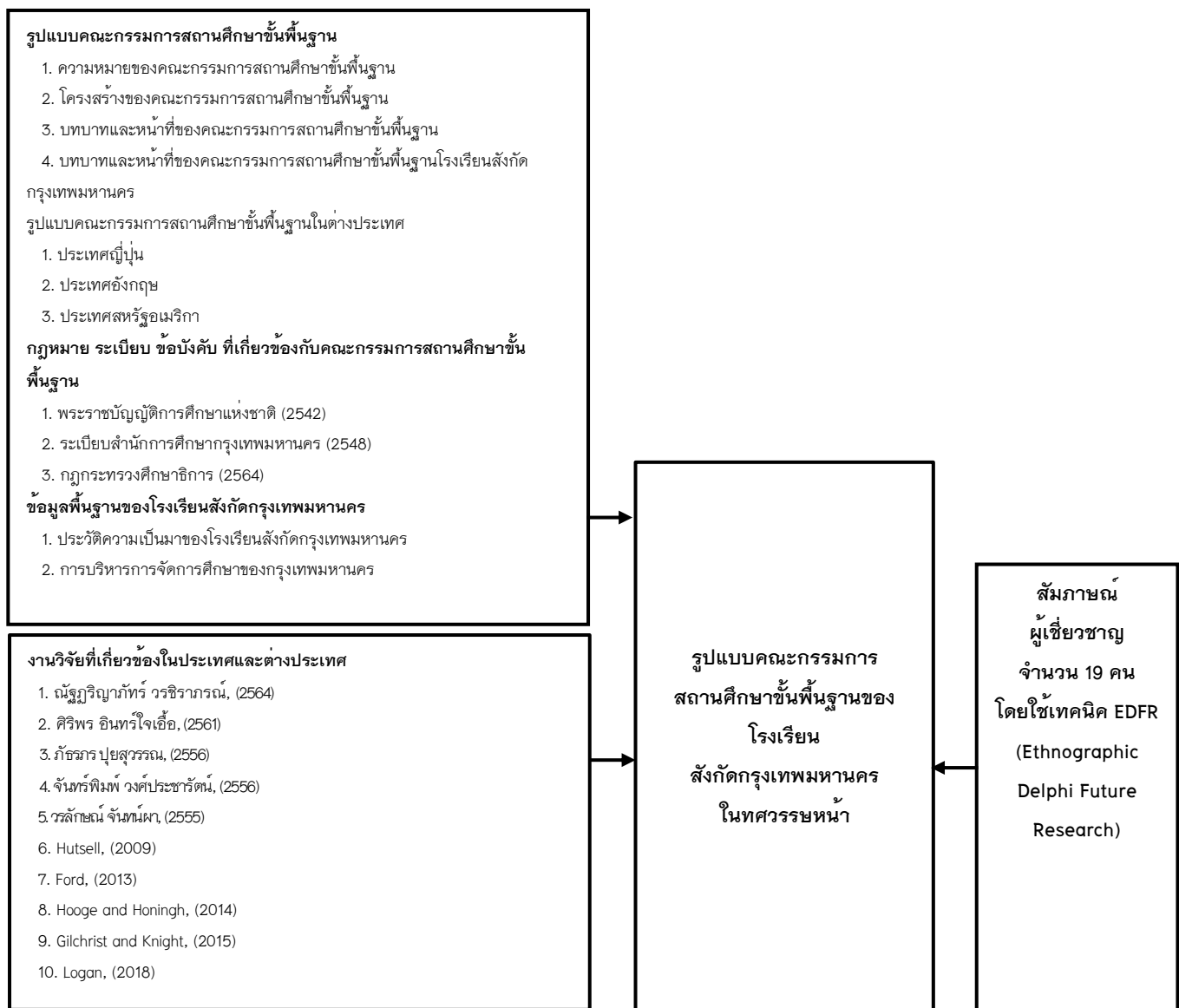
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า โดยสามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาในต่างประเทศ ประกอบด้วย บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงอนาคต โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ที่มีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเดียว โดยศึกษาข้อกฎหมาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาในประเด็น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเชิงอนาคต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One – shot, Non – Experimental Case Study)

ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ซึ่งได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา และความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ รวมถึงศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาจัดทำโครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

วิเคราะห์รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้าใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลการวิจัยเพื่อทราบรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ไปสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 7 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 6 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 6 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากตัวเทรนด์กล่าวข้างต้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Analysis and Synthesis) พัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล EDFR รอบที่ 2

EDFR รอบที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ไปเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะจากนั้นตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน สำหรับ EDFR รอบที่ 1 และใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 – rating scale questionnaire) สำหรับ EDFR รอบที่ 2

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลรอบที่ 1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ด้วยตนเองใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพื่อให้ได้รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นในอนาคต

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นต่างๆในทุกประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นเพื่อนำประเด็นเหล่านั้นไปสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2

3. เก็บข้อมูลรอบที่ 2 นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณาประเมินค่าโอกาสความเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มาวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบด้วยวิธีการเชิงสถิติเพื่อแสดงตำแหน่งค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ถ้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2 มีความเป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยต่อไป

5. นำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยถือเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจากค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐาน (Median) กับฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่เกิน 1.5

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในรอบที่ 2 นำข้อมูลมาใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid-Point)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบได้อย่างอิสระ ตามแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เป็นรายบุคคลและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ดังนี้

ด้านโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการปรับเปลี่ยนระเบียบและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่นในการสรรหาตัวแทนเพิ่มเติม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้แทนมหาวิทยาลัย และให้โรงเรียนสามารถปรับโครงสร้างของคณะกรรมการให้มีความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามสถานการณ์

ด้านคุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีความเสียสละ มีจิตอาสา มีความรู้ความถนัดด้านงานการศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารได้ดี รอบรู้ข่าวสาร รอบรู้บริบทของชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการมีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี

ด้านบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดศึกษา การนิเทศการสอน และสะท้อนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน ให้การสนับสนุนหรือร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรเอกชน เพื่อระดม

ทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอ มีทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ (Soft Skills) สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้

ด้านปัจจัยเกื้อหนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาการศึกษา มีการส่งเสริมทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับโรงเรียนและระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเอง และมีการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวก เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านการดำเนินงาน และให้การเชิดชูเกียรติของคณะกรรมการที่เสียสละและทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า มีการปรับเปลี่ยนระเบียบและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่นในการสรรหาตัวแทนเพิ่มเติม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้แทนมหาวิทยาลัย และให้โรงเรียนสามารถปรับโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเหมาะสมแก่โรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบทและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อินทร์ใจเอื้อ (2561) เรื่อง ภาพอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีที่มาจากกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดจำนวนคณะกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานคณะกรรมการและรองประธาน วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นการกำหนดไว้ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2546 ควรพัฒนา เปลี่ยนแปลง และแก้ไขเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และพื้นที่ ในด้านปรัชญาและที่มาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่ากระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ส่วนใหญ่จะเป็นการเชิญผู้ที่มีความคุ้นเคยเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่เกษียณอายุแล้วทำให้ได้กรรมการที่อยู่ในกลุ่มเดิม ๆ

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่จะอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้แล้วเป็นเพียงผู้ให้ความเห็นชอบเท่านั้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังไม่สามารถพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โลแกน (Logan, 2018) เรื่อง การพหุวิชาชีพวิจารณ์แนวทางปฏิบัติในการเลือกคณะกรรมการโรงเรียนและการเป็นตัวแทนของนักการศึกษาที่เป็นชนกลุ่มน้อยในโรงเรียนใหญ่ ผลการวิจัยนี้มีข้อค้นพบว่ารูปแบบความเป็นผู้นำที่ยึดตามความเสมอภาค การมีความสามารถและทักษะเฉพาะ และการเป็นตัวแทนของนักการศึกษาที่เป็นชนกลุ่มน้อยในกลุ่มผู้นำโรงเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็น สอดคล้องกับโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาที่เป็นภาคประชาชนโดยตรง เพื่อสะท้อนและเสนอความต้องการทางการศึกษาแก่สถานศึกษา สอดคล้องกับโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาจากประชาชนในเขตนั้น เช่นเดียวกับในระดับโรงเรียน มีการเลือกกรรมการสถานศึกษาจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งมักได้คณะกรรมการที่มาจากหลากหลายวิชาชีพ ส่งผลให้ทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของการจัดการศึกษาในระดับนั้นมากขึ้น สอดคล้องกับประเทศอังกฤษที่มีโครงสร้างคณะกรรมการการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น รวมทั้งผู้ปกครอง และกลุ่มธุรกิจเอกชน โดยองค์กรท้องถิ่นจะจัดให้มีผู้อำนวยการศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการระดับท้องถิ่น ในการบริหารสถานศึกษาทุกระดับจะมีคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษา (school governing body หรือ school governors) รับผิดชอบ

ด้านคุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความถนัดในงานด้านการศึกษาและควรมีประสบการณ์ในการบริหารหน่วยงาน รับผิดชอบของโรงเรียน เพื่อที่จะสามารถชี้แนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม หรือเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนได้ มีความสามารถใช้เทคโนโลยีมีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี รอบรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และรับผิดชอบต่อชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารได้ มีความเสียสละ อีกทั้งมีจิตอาสา ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณสมบัตินี้จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อินทร์ใจเอื้อ (2561) เรื่อง ภาพอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับการเชิญในขณะที่ยังไม่มีความเข้าใจในคุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่เกรงใจไม่กล้าปฏิเสธ นอกจากนี้อาจยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาเมื่อเข้ามาปฏิบัติหน้าที่จึงไม่กล้าแสดงความคิดเห็นทำให้เสียโอกาสในการที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ จันทน์ผา (2555) เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษา

แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านคุณลักษณะของกรรมการสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีทั้งด้านกาย วาจา ใจ และเป็นตัวอย่างของสังคมได้ และต้องรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะที่เป็นผู้นำชอบช่วยเหลือ มีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรพิม์ วงศ์ประชารัตน์ (2556) เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบุคคลภายนอก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหัวใจหลักที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา การนิเทศการสอน เป็นแกนนำในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนจัดการศึกษาสถานศึกษา ร่วมกันระดมทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในโรงเรียน และบริหารความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ โดยใช้ทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ (Soft Skills) เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมส์ ดี ฮัทเซลล์ (Hutsell, 2009) เรื่อง การรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนานโยบายที่ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้ว่าการบริหารวิชาการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) คณะกรรมการมีความคาดหวังสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีคะแนน MAP ที่สูงขึ้น 3) คณะกรรมการโรงเรียนมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่มุ่งแผนพัฒนาโรงเรียนที่ครอบคลุมโครงการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพของนักเรียน 4) คณะกรรมการมีการหารือเกี่ยวกับการพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน เพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นประจำ 5) คณะกรรมการมีความตระหนักในการร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีคะแนน MAP สูงขึ้น 6) คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมเคิล ฟอร์ด (Ford, 2013) เรื่อง ผลกระทบของการกำกับดูแลของคณะกรรมการโรงเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรัฐที่มี

ความหลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่คณะกรรมการโรงเรียนปกครองจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานระดับเขต โดยเฉพาะคณะกรรมการโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ สามารถช่วยลดความขัดแย้งได้ ตัวชี้วัดความสำเร็จทางวิชาการก็อยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น สรุปโดยรวมคือคณะกรรมการโรงเรียนแบบดั้งเดิมมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางวิชาการ การปรับปรุง กำกับดูแลคณะกรรมการโรงเรียนด้วยแนวทางที่ถูกต้องที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิดิท ฮูด และ มาร์ลี โฮนิง (Hooge and Honingh, 2014) เรื่อง การบริหารการจัดการการศึกษาและความเป็นผู้นำของคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนต้องมีความตระหนักถึงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และต้องการเพิ่มคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนของตน ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาเชื่อว่าพวกเขาสามารถมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันท์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ (2556) เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นบุคคลภายนอก โดยเฉพาะในองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้บรรยากาศในการทำงานเกิดความสามัคคี มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดพลัง มีความสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดวิด กิลชริท และ เพนนิ โนท์ (Gilchrist and Knight, 2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทอย่างแข็งขันในการกำหนดเป้าหมายระยะยาว การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การประเมินผล และการให้การสนับสนุนอื่น ๆ และหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาในหลายระดับ เช่น 1) สะท้อนเสียงของชุมชนเข้าสู่โรงเรียน 2) ให้การสนับสนุนโรงเรียน 3) แลกเปลี่ยนมุมมองและนำเสนอความคิดกับอาจารย์ใหญ่ 4) การเข้าถึงชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 5) สนับสนุนความเป็นผู้นำของอาจารย์ใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อินทร์ใจเอื้อ (2561) เรื่อง ภาพอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ในด้านบทบาทหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอน ต้องมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกริฎาภัทร์ วรชราภรณ์ (2564) เรื่อง องค์ประกอบการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4 องค์ประกอบคือ 1) ระบบการกำกับติดตาม 2) หลักการกำกับติดตาม 3) การกำกับติดตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และ 4) การกำกับติดตามการพัฒนาชุมชน ซึ่งในด้านหลักการกำกับเป็นองค์ประกอบที่กล่าวถึงการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร คณะครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus- Oriented)

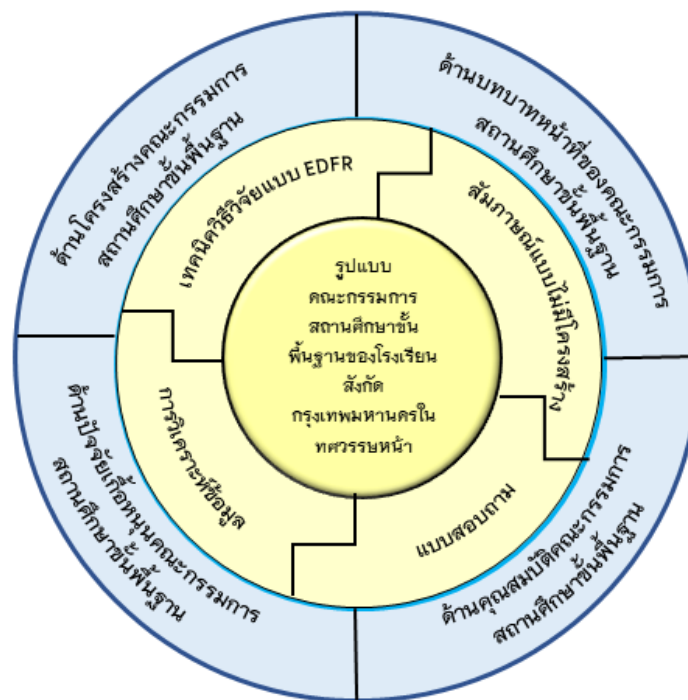
ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศญี่ปุ่นที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่สนับสนุน การทำงานของสถานศึกษา ส่วนการบริหารสถานศึกษาเป็นอำนาจของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้อง กับประเทศสหรัฐอเมริกา ที่คณะกรรมการสถานศึกษา (Board of Education) มีบทบาทในการดูแลกำกับ การบริหารจัดการศึกษาที่สำคัญ และมีเอกลักษณ์เด่นชัด คณะกรรมการมีภารกิจที่สำคัญคือการกำหนด นโยบายสำหรับการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน

ด้านปัจจัยเกื้อหนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ควรจัดทำคู่มือการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนา การศึกษา คณะกรรมการจะต้องมีทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับโรงเรียนและระหว่าง คณะกรรมการด้วยกันเองด้วย และต้องสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการ เสริมแรงทางบวก ให้การเชิดชูเกียรติของคณะกรรมการที่เสียสละและทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา หรืออาจจะกำหนดค่าเบี้ยประชุม ค่าพาหนะตามสมควร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านการ ทำงานให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ไม่ติดขัด สามารถให้คำแนะนำ แก่โรงเรียนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดวิด กิลชริท และ เพนนี่ ไนท์ (Gilchrist and Knight, 2015) เรื่อง การศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพ คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาทักษะของสมาชิกที่เป็น คณะกรรมการสถานศึกษา การสร้างความรู้ด้านการปกครองและทักษะสำหรับอาจารย์ใหญ่ พัฒนาการ ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริหารจัดการส่วนต่าง ๆ ของคณะกรรมการอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความตระหนักถึงจรรยาบรรณของคณะกรรมการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรภร ปุຍสุวรรณ (2556) เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครอง และครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียนมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสม คือการกำหนดให้มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับ แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาอย่าง ละเอียด เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานทุกเรื่อง จัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผล การเนินงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เผยแพร่และให้ความรู้แก่คณะกรรมการเพื่อให้สามารถดำเนินการตาม บทบาทและอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันอีก ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อินทร์ใจเอื้อ (2561) เรื่อง ภาพอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ในด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอน ต้องมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ควรได้รับค่าตอบแทนเป็นขวัญและกำลังใจ สอดคล้องกับประเทศอังกฤษที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของชุมชน ผู้ปกครอง ครูใหญ่และครูในโรงเรียนนั้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านคุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ด้านปัจจัยเกื้อหนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเรียกว่า “รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า” มีดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า

1) ด้านโครงสร้างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปรับเปลี่ยนระเบียบและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่นในการสรรหาตัวแทนเพิ่มเติม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้แทนมหาวิทยาลัย และให้โรงเรียนสามารถปรับโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเหมาะสมแก่โรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนวาระการดำรงตำแหน่งได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบทและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ด้านคุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณสมบัติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความถนัดในงานด้านการศึกษาและควรมีประสบการณ์ในการบริหารหน่วยงาน รับรู้บริบทของโรงเรียน เพื่อที่จะสามารถชี้แนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม หรือเป็นที่เสียงให้กับโรงเรียนได้ มีความสามารถใช้เทคโนโลยี มีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี รอบรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และรู้บริบทของชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถสื่อสารได้ มีความเสียสละ อีกทั้งมีจิตอาสา ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณสมบัตินี้จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาได้เป็นอย่างดี

3) ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหัวใจหลักที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา การนิเทศการสอน เป็นแกนนำในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนจัดการศึกษาสถานศึกษา ร่วมกันระดมทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในโรงเรียน และบริหารความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ โดยใช้ทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ (Soft Skills) เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) ด้านปัจจัยเกื้อหนุนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการจะต้องมีทักษะทางสังคมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับโรงเรียนและระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเองด้วย และต้องสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวก ให้การเชิดชูเกียรติของคณะกรรมการที่เสียสละและทำคุณประโยชน์ให้กับสถานศึกษา หรืออาจจะกำหนดค่าเบี้ยประชุม ค่าพาหนะตามสมควร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านการทำงานให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ไม่ติดขัด สามารถให้คำแนะนำแก่โรงเรียนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการปรับเปลี่ยนระเบียบและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่นในการสรรหาตัวแทนเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมในทุกมิติเพิ่มมากขึ้น
2. ควรปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หากได้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยี และรอบรู้บริบทของชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาดีขึ้น
3. ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ นอกกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลเมือง เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยข้อจำกัด สภาพปัญหา และอุปสรรคของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกหน่วยงานการศึกษา เพราะแต่ละองค์กรมีโครงสร้างการจัดองค์กรและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

References

- Chanpha, W. (2012). *Participative Administration Model of Basic Educational Committee in The Office of the Basic Education Commission Doctoral dissertation of Philosophy* [Department of Educational Administration, Silpakorn University].
- Ford, M. (2013). *The Impact of School Board Governance on Academic Achievement in Diverse States* [Doctoral Dissertation, University of Wisconsin–Milwaukee].
- Gilchrist, D., Knight, P. (2015). *Research into Developing Highly Effective School Boards for Independent Public Schools*. A Report for the Department of Education, Perth, Western Australia.
- Hampitak, D. (2019). The conditions on participation of basic education committee under Secondary Educational Service Area Office 19. *Journal of Graduate Studies, Sakon Nakhon Rajabhat University* 16, (74), 120.

- Hooge, E., Honingh, M. (2014). Are School Boards Aware of the Educational Quality of Their Schools. *Educational Management Administration & Leadership*, 42,(4), 139–154.
- Hutsell, J.D. (2009). *"School Board Members' Perception on Their Roles and Responsibilities in Developing Policy That Affects Student Achievement"* [Doctoral Dissertation, Digital Commons of Lindenwood University].
- Injaieuar, S. (2018). *The Scenario of Basic Education Municipality School Board* [Doctoral Dissertation, Silpakorn University].
- Logan, C. D. (2018). *A Critique of School Board Selection Practices and the Under-representation of Racialized Educators in the Principalship* [Doctoral Dissertation, University of Toronto].
- Office of the Education Council. (2022). *State of Education in Thailand in the World Stage 2021*. Bangkok: 21st Century Co., Ltd.
- Puisuwan, P. (2013). *The Appropriate to Thai Society Guidelines for Participation in School Administration of Parent Teacher Association* [Doctoral Dissertation, Silpakorn University].
- Rakchaichat, C. (2006). *"Decentralization of Education in England" in the synthesis of research report Education decentralization in 8 countries*. Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd.
- Sudprasert, K. (2022). *British Educational Administration Structure*. Retrieved February 15, 2022, from http://e-library.onecapps.org/Home/Index/?Page_No=5
- Wongpracharat, C. (2013). *The Model of Educational Supervision by the External Panel in Basic Education School Board* [Doctoral Dissertation, Silpakorn University].
- Worachiraporn, N. (2021). *Factor of School Plan Implementation Monitoring by Basic Education School Board in the School under Bangkok Metropolitan* [Doctoral Dissertation, Silpakorn University].